

Grigore, Grigurcu. *Cochetăria cu absurdul*, (Mariatereza sunt eu), România Literară, nr. 28, 18 iulie, 2008

Fapt bine cunoscut, a avut loc și s-a amplificat mereu, pe un fond al deformalizării, al renunțării la convenții, un proces de destrămarea și amestec al genurilor și speciilor literare. Gravității i s-a substituit adesea o dispoziție ludică, farsa dinamitând, în cazul prozei, cutumele narrative, într-o aventură ce tinde a trece de la iluzia "reprezentării" realității la o viziune echivalând cu "literatura pură". O erupție venind din adâncuri obscure a tulburat sărbătoarea discursurilor consacrate, a dat peste cap protocolul său, ca și cum în sala unei festivități ar fi năvălit o ceată de inși zgomotoși, dornici a lua cuvântul, a-și rosti pe nerăsuflăte pasul. Reacție la clișeu, stereotipie, automatism, proza actuală cultivă insolitul, bizarul, corespondențele năstrușnice, un caleidoscop al asocierilor (uneori forțat) fanteziste, cu ținta unei "igiene" a spiritului, a unei "eliberări". La originea unei atari producții stau avangarda și literatura absurdului, altfel spus extrema modernitate care nu-și închide formula, ci, dimpotrivă, stimulează cu generozitate noi și noi experiențe în albia sa încăpătoare. Se propune un spațiu gol care naște impulsul unei colonizări, ca-n Vestul sălbatic. Unul din autorii unei asemenea proze cu program acut anticonvențional este Florica Bud. Apropiindu-se la o etate matură de creația literară (a publicat mai întâi câteva cărți pentru copii, prin mijlocirea cărora tatona limbajul ficțiunilor slobode de norme, aidoma unor baloane cărora li s-a dat drumul și care plutesc spre infinit), d-sa ne oferă o carte reprezentativă, *Mariatereza sunt eu*. Comedia începe cu cea a identității auctoriale. Scriitoarea nu ezită a ni se recomanda cu o vijelioasă pornire imaginativă, spre a spulbera dintru început orice servitute față de scrupulul realist: "Sub numele de Mariatereza aş aparține anonim neprihănită de Clubul Fiarelor Ce Luptă Împotriva Petelor... Solare, organism afiliat Mișcării Internaționale Neofeministe, cu sediul la... Bruxelles, ca toate organizațiile majore, vădit respectuoase (...) Întredeschid un ochi contaminată de noul mers al lumii, cel stîng... atît încît să-l cern cu privirea pe Abhsurd, viu și periculos de aproape de suflet... îngrijorat că sunt o alintată plîngăcioasă". Alintată într-adevăr de cuvintele pe care le angajează într-un joc amețitor, Florica Bud parodiază

discursul prozastic tradițional și, implicit, perspectiva rațională, cuminte, asupra lumii. Totul este întors pe dos, într-o imagerie de o imprevizibilitate ștregărească, sub emblema unui patetism degrevat de solemnitate, împins spre ironie și spre un soi de sarcasm gratuit, "de amorul artei". Gîndul ni se îndreaptă spre Mircea Horia Simionescu, spre Raymond Queneau sau Georges Perec și, bineînțeles, spre patronalul Urmuz. Inconformismul se dovedește maximal, mixînd elementele cele mai diverse în duhul unei deșănțări suprarealiste, însoțite însă mereu de o nuanță de relativizare, de un surîs ce probează conștiința enormităților. Prozatoarea are aerul unei persoane care vrea să spună dintr-odată multe, din care pricină se precipită, gîfîie, sare cu dezinvoltură de la una la alta. Regnurile, pămîntenii și extratereștrii, personajele aievea și cele scornite de condeiul d-sale cooperează cu voioșie în sfera acelorași comportamente ilogice, în aerul aceleiași năucitoare babilonii, de succesive miraje minore ce uzurpă pretențiile construcției unitare. Asocierile fortuite pornesc de la un pretext oarecare, aglomerîndu-se pe firul unei amplificări fără oprire, articulate în nenumărate construcții abstruse: "Cleo, prin nu știu ce asociere, îmi transmite un nume, Makarenko. Tot legat de acest nume, vrea să declare o grevă a foamei ce, adaptată mediului său, ar echivala cu o grevă a aerului. Nu una de tip japonez, mult prea elegantă și pașnică pentru gradul lui de enervare. Îl înțeleg, dar nu pot să-l ajut cu nimic. Dorința mea de a termina studiul într-un singur an, ca să epatez în fața lui Armand se îndepărtează la fel ca Unirea Cea Mare, spre... Fără nicio legătură cu starea de grevă, îmi vine în minte un articol al prietenei noastre Cella: Vacanța este o dulce Monică... ce îl iubește pe Dănuț și Ionel Teodoreanu este La Medeleni-ul nostru. Fără Monica, Olguța și Dănuț, vacanțele ar fi ca... fără soare. Mai citește cineva această carte ce aduce suflul verii în sufletele noastre? Nu îndrăznesc să-l întreb pe Cleo, cristalul meu fermecat. S-ar învolbura și nu mi-ar răspunde. Nu suportă concurența canalelor, a satelitului. Se retrage fără să se predea în bibliotecă". Raporturile volubilei, ultraexpansivei scriitoare sunt amprintate puternic de feminitatea d-sale. Dacă pentru unii absurdul e un prilej de angoasă, disperare sau revoltă, Florica Bud nu se dă în lături a cocheta cu acesta, a încerca să-l seducă stilistic, a-l îneca în spuma savuroasă a unei neobosite improvizații frazeologice. Miza de căpetenie a textului este jocul. Autoarea cărților pentru copii se

copilărește ea însăși, demontînd și utilizînd convențiile ca pe niște jucării, devenind în felul acesta nu doar scriptorul, ci și obiectul literaturii, prin simțirea infantilă la ajutorul căreia recurge. "Scoateri de limbă" la adulți, "tocmai fiindcă știu că gestul meu copilăresc îi scoate din sărite", paginile în chestiune refac psihologia vîrstei aurorale printr-o naivitate afectuoasă, prin animism și antropomorfism, dar mai cu seamă printr-un imaginar activ, inepuizabil. Obiectele sunt iubite, botezate, dojenite, printr-un acaparant simulacru de umanitate dibuitoare, ce își face ucenicia. Nepăsătoare la ce ar putea gîndi cei "mari", Florica Bud se joacă de zor cu păpușile: "Revenit de la Tomassa am intrat cu grabă între lucrurile dragi de acasă. Am găsit Scaunul Necunoscut cu un picior rupt. L-am certat cum am știut mai bine și l-am pus la colț. Apoi l-am rebotezat Scaun pentru Fantome de Origini Strămoșești. El a rămas în trei picioare. Nu m-am simțit vinovat și nici obligat să-l repar". O seamă de inserturi onirice apar la intersecția, plină de fantasmе dansante, dintre rețeta avangardistă și o puternică atracție către universul copilăresc al închipuirii neîngrădite: "Aflată între somn și starea de veghe, mă las cuprinsă de o frică absurdă. Dar dacă ea, pielicica fină de brontozaur, îmi este hărăzită mie în aceeași măsură? De către cine? Se va mira Forumul Batracienelor Bătrîne Dar Rîioase întrunit în plen - vineri a trecut un secol - pentru primirea de noi membre. Rîd... Aproape alungată în somnul pe care bărbatul mi l-a ales fără vise". Nu putem a nu remarca și un impuls violent al acestei proze, o energie care în definitiv îi asigură combustibilul temperamental, decupînd cu îndrăzneală forme surprinzătoare, inadecvări brutal plastice care însă îndeobște se dizolvă în umor. Limita lăuntrică a contestării o reprezintă comuniunea cu lucrurile umile: "Vive le Roi! Exclam extrem de fericită la vederea foarfecelui mic de plastic. Cu ajutorul lui înțep cu furie pernița albă de damasc, apretată cu grijă. Operația cere timp și răbdare, dar pînă la urmă are efectul scontat. Fulgi după fulgi încep să danseze prin cameră, fericiți că și-au recăpătat și ei libertatea". Cea mai însemnată concesie pe care scriitoarea o face realității constă în rîndurile pamfletare pe care le închină, cu intermitențe, spectacolului politicii actuale și unora din personajele lui. Dar și aci avem a face cu înscenări burlești în care contează efectul stilistic, în baza unei paradoxale mizantropii joviale, incapabile de ură. Pluripartitismul apare proiectat pe fundalul unor snoave: "Doar Păcală și Tîndală ar mai putea face un pic de ordine în

microunivers. Ei sunt undeva în aerul și în apa noastră, mai fac câte o glumă ca să ne destindă atmosfera. Vorba domnilor din Partidul... Celor Cu Un Singur Oxigen: pe lângă oxigen și hidrogen apa conține și un atom de Păcală și Tândală". Înfrigurarea electorală e dezamorsată prin nonsens: "Ei bine! În ciuda protestelor celor șapte, primarul a fost ales, câștigînd voturile celor optzeci de mii de alegători iubitori ai progresului și ai bunăstării generale. Apoi proaspătul ales a fost însurat foarte bine de agenția Cloanța And Mamonna, trăind fericit pînă la sfîrșitul mandatului uman". Noul partid ajuns la putere în urma răsturnării din decembrie posedă mai multe amuzante aripi: "Aripioara Social Democrată, Aripiorîța Liberală, Aripîța Democrată, Aripîța Umanistă și cea nouă, de... Struțocămilă și altele". și nu doar atît: "După cei n ani de la revoluție am înlocuit Partidul Unic Comunist Român cu Partidul Unic Neputincios Român". Atît de captivată se arată autoarea de jocul d-sale multicolor, în așa măsură se cufundă în vîrtejul lui, încît nu se mai pune nici măcar chestiunea compatibilității d-sale cu realul propriei ființări, acesta pîrînd neverosimil: "Mă îndrept... spre barul unde îmi duceam zilele înainte de... Cînd intru, se face liniște; fetele se uită la mine de parcă aș fi picat de pe lună. Se adună în jurul meu, mă pipăie să se convingă că exist". Captivă irealității pe care a generat-o, Florica Bud se depersonalizează cu grație, împrejurare ce n-ar putea decît s-o măgulească.